उच्यते स च यूपेऽप्यस्ति स्थाणावपि । ततश्च यूपस्थे आवश्चने होमः कार्य इति प्राप्तऽआह ·

स्थाणौ श्रुतेश्च ॥२२॥ स्थाणाविव होतव्यम् न यूपे · कुतः श्रुतेः चकारात् मन्त्रवर्णाच्च · श्रुतिस्तावत् अथावश्चनमभिजुहोतीत्यादि (३. ६. ४. १५) · वनस्पतिप्ररोहणं च स्थाणाविवोपपद्यते न यूपे यूपविरोहणे प्रायश्चित्तविधानात् (२५. १. १५) अतस्त्वं° विरोहेति (५. ४३) मन्त्रवर्णात् हे वनस्पते त्वमतः अस्मात्स्थाणोः सकाशात् शतवल्शः शतशाखो विरोह प्रसरेति मन्त्रार्थः । केचित् समाख्यायाः श्रुतेश्चेत्येवं व्याचक्षते · शाखान्तरे स्थाण्वाकृतिरिति समाख्या श्रूयते । यदुक्तम् यूपसंस्कारादिति अत्र ब्रूमः स्थाणावपि क्रियमाणो होम आराडुपकारकत्वाद्भवत्येव यूपस्य संस्कारको यूपीयः स्थाणुरिति कृत्वा · शेषाभिमर्शनवत् यथा शेषस्याभिमर्शने कृते गृहीतस्य हविषः संस्कारो भवति तत्सम्बन्धित्वात् एवमत्रापीति[1] ।

परिवास्याछिदनं पुनः ॥२३॥ पूर्वं मानं कृत्वावशिष्टमग्रं परिवास्य छित्वा पुनर्द्वितीयवारं छेदनं न कर्तव्यम् · तथा यत्नः कर्तव्यो यथा मानं कृत्वा परिवासने कृते पुनः समीकरणाय छेदनं कर्तव्यं न भवति · परिपूर्वो वासयतिः छेदने वर्तते ।

त्र्यरत्निः ॥२४॥ त्र्यरत्निप्रमाणः परिवासनीयः ।

चतुररत्निर्वा ॥२५॥ स वाऽएष त्र्यरत्निर्वैव चतुररत्निर्वा पशुबन्धयूपो भवतीति निवृत्प्रकरणऽएव श्रुतत्वात् (११. ७. ४. १) ।

एकारत्निप्रभृतीनेके ॥२६॥ एके आचार्याः एकारत्न्यादिप्रमाणकानपि यूपान्निवृत्ऽइच्छन्ति स यत्पशुना यक्ष्यमाण एकारत्निमित्यादिश्रुतत्वात् (११. ७. ४. १) · अन्ये पुनरेकारत्निं द्व्यरत्निमितीमाववयुत्य-वादौ मन्यन्ते कुतः स वाऽएष त्र्यरत्निर्वैव चतुररत्निर्वेति पक्षद्वयस्यैवोपसंहारात् · तथा चाहापस्तम्बः त्र्यरत्निश्चतुररत्निर्वा पालाशो निवृत्पशुबन्धस्यातोऽन्यः सौम्यस्याधरस्येति वाजसने-

---

१) इयं चाङ्गतिः खलेवाल्यां न भवति marg. in A. इयं आङ्गतिः खल्ल्यां न कर्तव्या marg. in B.